

Лавриненко Ніна Юріївна

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
старший науковий співробітник науково-дослідного відділу
Воєнно-дипломатична академія імені Євгенія Березняка (м. Київ)

Лисенко Світлана Анатоліївна

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник науково-дослідного відділу
Воєнно-дипломатична академія імені Євгенія Березняка (м. Київ)

ІНДЕКТРИНОВАНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У переважній більшості випадків крос-секторальних кризових ситуацій важливу роль відіграє усвідомлення фахівцями різної спрямованості, зокрема майбутніми фахівцями сфери міжнародних відносин (СМВ) необхідності отримання не лише супремального рівня професійної компетентності, а й формування себе як індектринованого професіонала, здатного навчатися протягом усього життя та креативно діяти в межах обраного фаху, бути конкурентоспроможним навіть в умовах екзистенційних та епідеміологічних загроз (агресія РФ, пандемії коронавірусу COVID-19 тощо). Тому вища освіта в цих реаліях як ключовий суспільний феномен має готувати фахівця СМВ до нових змінюваних тенденцій професійно-суспільного буття, враховуючи постійне зростання вимог до параметрів соціальної зрілості, суспільної активності, професійної розвиненості та компетентності [2, 4].

Вона має передбачати не лише отримання професії, а й надання можливості майбутнім фахівцям СМВ активно здійснювати наукову діяльність (НД) у межах обраного фаху. Для вибору наукового напрямку професійної діяльності та для її ефективного здійснення необхідним є формування позитивної мотивації, яка має усвідомлюватись і адекватно оцінюватись

майбутнім фахівцем. Лише за таких умов можна очікувати, що НД стане для нього ціннісним орієнтиром та зумовлюватиме спрямованість його особистості.

На основі теоретичних праць М.Г. Ярошевського та Г.Г. Дилигентського та в межах генералізованих типів зарубіжні вчені розробили типологію мотивів [1, 3], використовуючи яку нами було окреслено такі мотиви НД, як ситуативний, формально-символічний, ідентифікаційний, кар'єрний, ціннісний.

Для дослідження такого складного чинника як мотивація до НД найбільш доцільним та ефективним було комплексне використання кількісних та якісних методів обробки даних. Тому для отримання емпіричних даних нами було розроблено і використано частково стандартизовану анкету, проєктивні та прямі запитання якої були спрямовані на виявлення мотиваційних передумов вибору респондентами НД як складової фахової діяльності та ступеня усвідомленості цих мотивів. Зміст отриманих відповідей дав можливість визначити тип домінуючого мотиву, а характер відповідей – ступінь усвідомленості ними своїх мотивів.

Загальне середнє співвідношення генералізованих типів мотивів щодо першого блоку запитань становило: зовнішні 42 %, внутрішні – 20 %. Для другого блоку запитань – 31 % – 43 % відповідно.

Причому домінують не кар'єрні (як у першому блоці), а ідентифікаційні мотиви. У групі зовнішніх мотивів домінуючими є формально-символічні і кар'єрні. Ціннісні мотиви, на відміну від даних першого блоку, треті за вагомістю, а ситуативні не є значимими.

Подальший аналіз даних показав, що у свідомості респондентів склався образ науковця як особи, яка живе наукою, дещо нехтуючи власними інтересами. Це, очевидно, пов'язано з тим, що респонденти не усвідомлюють того, що створений ними образ фахівця СМВ, який займається НД, є обмеженим, а від того – внутрішньо непривабливим і, як наслідок, внутрішньо непривабливою стає і НД загалом. Прикро, що це відбувається на фоні їх

постійного спілкування з фахівцями СМВ, які, займаючись НД, є успішними і у фаховій діяльності. І навіть в умовах пандемії коронавірусу COVID-19 продовжують активну НД, беручи участь у конференціях, семінарах (скайп, відео, on-line), проводячи майстер-класи, тренінги, читаючи лекції, тим самим підвищуючи рівень своєї конкурентоспроможності як фахівця, проявляючи при цьому креативність та індекстринованість.

Одним з напрямів поліпшення ситуації доцільною є тренінгова робота (на цей час дистанційна), яка буде спрямована на усвідомлення майбутніми фахівцями СМВ інтринсивної мотивації, актуалізації рефлексії відносно шарів розірваної свідомості, що загалом сприятиме розвитку професійної компетентності супремального рівня, навіть у надекстремальних умовах сьогодення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. Санкт-Петербург : ПИТЕР, 2011. 512 с.
2. Надольний І. Освіта – ключовий чинник модернізації суспільства. *Вища школа*. 2019. № 3. С. 19–25.
3. Разина Т. Самосознание мотивации деятельности. *Практическая психология и социальная работа*. 2011. № 8. С. 56–63.
4. Сьомін С.В., Резнікова О.О. Проблеми реформування системи підготовки кадрів. *Стратегічна панорама*. 2017. № 1. С. 67–73.